

**CIHM
Microfiche
Series
(Monographs)**

**ICMH
Collection de
microfiches
(monographies)**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1997

Technical and Bibliographic Notes / Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming are checked below.

- Coloured covers / Couverture de couleur
- Covers damaged / Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated / Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing / Le titre de couverture manque
- Coloured maps / Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black) / Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations / Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material / Relié avec d'autres documents
- Only edition available / Seule édition disponible
- Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin / La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distorsion le long de la marge intérieure.
- Blank leaves added during restorations may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming / Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- Additional comments / Commentaires supplémentaires:

Text translated from Russian and Swedish to Ukrainian.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured pages / Pages de couleur
- Pages damaged / Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated / Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed / Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached / Pages détachées
- Showthrough / Transparence
- Quality of print varies / Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material / Comprend du matériel supplémentaire
- Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image / Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.
- Opposing pages with varying colouration or discolourations are filmed twice to ensure the best possible image / Les pages s'opposant ayant des colorations variables ou des décolorations sont filmées deux fois afin d'obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below /
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

	10x		14x		18x		22x		26x		30x	
							☒					
	12x		16x		20x		24x		28x		32x	

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

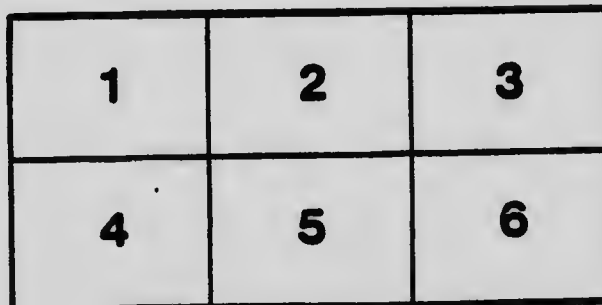
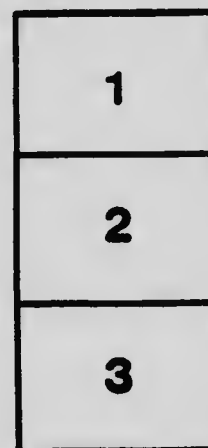
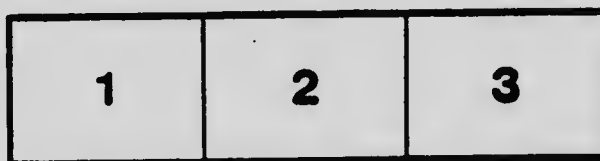
National Library of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol \rightarrow (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Bibliothèque nationale du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

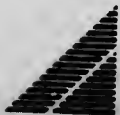
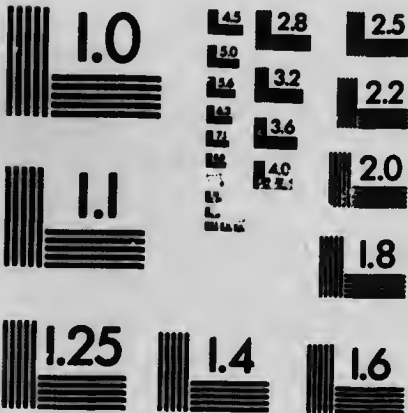
Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaître sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole \rightarrow signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART

(ANSI and ISO TEST CHART No. 2)

APPLIED IMAGE Inc

1653 East Main Street
Rochester, New York 14609 USA
(716) 487-1000 - Phone
(716) 287-1000 - Fax

ПЕРШИЙ ГОРАЛЬНИК

Фантастична картина в трох діях.

Написав ЛЕВ ЛОПАТИНСЬКИЙ.
(на основі казки Л. Толстого).

— і —

В СВЯТИНИ

Після легенди СЕЛЬМИ ЛЯГЕРЛЕФ
Переповів Т. Л.

З друкарні „Українського Голосу“
Вінніпег, Ман Канада.

**В КНИГАРНІ „УКР. ГОЛОСУ” МІЖ ИН-
ШИМИ. Є ДО НАБУТЯ ОТСІ КНИЖКИ:**

Бунвар	30ц.
Бунвар на ліпшій папері з рахунками	35ц.
Друга Читання	35ц.
Граматика Української Мови	40ц.
Українська Правопись	60ц.

Також подаємо деякі книжки, які є добрі для дітей, а які українські родичі повинні замовити для своїх дітей:

Короткий Огляд Укр. Письменства	30ц.
Ілюстроване Укр. Письменство	35ц.
Перша Ластівна Укр. Пісень	30ц.
Оповіданє Для Дітей з Образами	25ц.
Пригоди Наймолодшого Брата	15ц.
Про Сироту Івася	15ц.
Про Батька Козацького Б Хмельницького	35ц.
Три Княжевичі і Чарівна Птиця	10ц.
У Зарані Слави	15ц.
Хто Ми?	15ц.
Як Жив Український Народ	10ц.

Крім сих книжок можна дістати взагалі всі укр. книжки. — Пишіть за каталогом, який висилаєть ся даром.

UKRAINIAN VOICE

BOX 3626,

— — — WINNIPEG, MAN.

ПЕРШИЙ ГОРАЛЬНИК.

Фантастична картина в трох діях

НАПИСАВ

ЛЕВ ЛОПАТИНСЬКИЙ.

(на основі казки Льва Толстого).

УКРАЇНЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ”

ВІННІПЕГ, КАНАДА.

1920.

PG 3365

PA18

О С О Б И:

ІВАН, убогий селянин, відтак богач-горальник.

ЯВДОХА, його жінка.

КУЦІЙ (МАРКО), лісовий чорт, відтак наймит.

ГОСТІ Іванові, сільські богачі.

СЕЛЯНИН - нуждар.

ДІД-жебрак.

ЛЮЦИНЕР, найстарший чорт.

СІМ ГРІХІВ ГОЛСВНИХ.

ЧОРТИ.

МОТРЯ, наймичка Івана.

Річ діє ся на землі і в неклі. — Між другою а третою дією минає три роки.

ДІЯ 1.

ЯВА 1.

Іван, Явдоха Куций. Пільна околиця. Праворуч (від актора) ліс, ліворуч кущі калини, в гаубині левани.

Іван — (за сценою): — Гей, волики, гей, соб, соб!

Куций — (вискакує з ліса і немов за-яць підскоками, з реготом підбігає до корча калини, підносить звідтам полотнянку, шукає, потім бере торбину, витягає звідтам кусень чорного хліба, хихоче ся, складає річи Базад під кущем, а сам з хлібом утікає обзирцем до ліса). —

Іван — (який через весь час накликував на воли то собі то пабе! зближає ся чим раз блище): — Та ну, соб, дооріть хоть скибу, тай будемо обідати! Тпр, гов, гов! Вже сонце високо, тай муха тне. Пабе, сюда у корчі. ту є що попати, тай в холодочку! — (метушить ся саме коло сцени і виходить з лівої сторони з поза калинового корча) — Тфу, як я впрів! — (здіймає капелох і розгинзе крижі). — Гет сорочка пристала! Т бо то й парно нині, ну, груда таки за плугом сохне, а перій тримає, як посторонками. — (по хвилі): — Перемлів я,

бо ще й не спідав. Десь ту є мій кусок хліба в торбині, треба підвести душу, бо і так обіду моя не винесе — за далеко — нема на кого кинути хати тай нема ким послужити ся. — (Згинає ся поволи, ліниво, як по тяжкій роботі, під куш та заглядає під полотнянку; витягає торбину). — Ов, щось вона така легка? Гк! — (шукав в ній) — Нема хліба, може де вилетів. — (підносить полотнянку) — Нема пігде! Прецінь я поклав його у торбину, а торбину поставив от тут, між траву, на тім місци — памятаю добре. — тай ще й накрив полотнянкою. Агі, нек! Прецінь я не видів, аби хто ішов туд, тай кому би й треба було того кусника хліба! Ов! Але памятаю прецінь, що я отту, о, положив хліб до торбини. Гм! — (крутить головою) — Нема що робити, треба піти хоч води здорової напийти ся з кирниці. — (відходить) —

ЯВА 2.

Куций — (вискакує, вслід за Іваном, заглядаючи, хихочесь і бе ся руками об стегна, та п'єробає ногою з радости): — Оттак тобі і зба, ти мимравий праведнику! Що я тобі нині вже не надокучав і плуг два рази поломив і воли раз наполопив і всі мухи з околиці зіслав на них, аби полохали ся, а ти, праведнику, ані разу не закляз, ані ра-

зу не закликав мене по імені! Побачимо, чи ти не пригадаєш собі мене, коли під вечір зачне воркотити твій порожній живіт; гі, гі, гі! Спімнеш мене не раз і не десять, ти праведнику! Гі-гі-гі!

ЯВА 3.

Куций, Явдоха. — За сцени праворуч чути жінс. голос го-гоз! Куций насторчив уха і надслухує.

Явдоха — (близше): — Го-гов! Іване де ти, гов!

Куций: Гі, гі! Се певно його жінка гі-гі! Треба з нею трохи побавити ся, поводити по лісі, гі-гі! Як несе йому їсти, най порозливає, най страва вистигне і перекисне, гі,гі!

Явдоха — (кляче): — Іване, гей, та обігни ся!

Іван — (за сценою праворуч): — Го-гов, а що там?

Куций — (складає руки в трубу і стараючись його перекрычати, кличе в протилежну сторону): — Гу-гу! сюда, сюда, гов! — (хихочесь і з підскоками чвалаяє у гушак, де чути манячі клики).

ЯВА 4.

Іван — (виходить): — А хтоб мене кликав? Га, нема нікого? Явдоню, гов — се ти була? — (слухає) — А я був би прися-

гнув, що то її голос! Явдоно, а де ти, га?!
— (слухає) — Нема, ай Богу, нема! А я
і води не напив ся, як слід! Чую раз: кличе!
Встав я від води — чую: кличе другий раз!
Біжу сюди, а тут нема нікого. Гм. може мені
так з голоду причуло ся, бо гадав, що пре-
цінь вона може принесе полудинок. Але деж
би — тільки світ! Мусіло мені причути ся.
Нині вже всьо іде мені якось шкереберть.
— (заглянувши за корч): — Ось вже і во-
ли урвали ся та поплели ся десь у корчі! —
(біжить на ліво). —

ЯВА 5.

Якийсь часок сцена стає пуста, відтак з ліса чути голос.

Явдоха: Во імя Отца і Сина... Госпо-
доньку, допоможи мені вийти з того ліса!
— (вибігає перестрашена і розхристана, стає
на серед сцени, розглядає ся): — Таж се
вже тут, ось наше поле а там потік, а тут ось
його полотнянка під корчем. — (Ставить
горщик біля полотнянки). — А я тільки
наблудила ся тай надерла ся по кущах —
(поправляє на собі одіж). — Щось немов
мене кликало, немов мене водило, аж як я
згадала на Бога тай перехрестила ся, так
зараз натрафила на стежку, тай вже мовчки
ішла нею, аж доки тут не дійшла. — (Над-
слухує; праворуч чути якийсь голос). — О,
знов щось відзиває ся! — (перестрашена.)

— Тепер вже з того боку! А деж Іван диває ся? — (Заглядає за куц. Голос стає виразніший, пізнати, що се Івановий). — А та сеж і він сам, водив певно волики до води! Дай Боже тобі добре полудне, Іване!

Іван — (за сценою): — Дай Боже дякувати! От, прив'язу воли, бо мені втікли були.

Явдоха: Та, чекай, я потримаю тобі, абись міг ліпше уп'яти — (відходить).

ЯВА 6.

Куций — (вибігає з ліса з великим грибом в руках): — Гі-гі-гі! Добре, що пішла собі ти, побожна цокотухо; се, що тобі там остало ся ще в горшку, придасть ся також для мене. Аж тепер ви пригадаєте собі на мене! — (Відриває корінь від гриба і до шпівки гриба, як до мищини, виливає всю страву з горшка). — Гі-гі! Він їй пожалує ся за свій хліб, а вона похвалить ся йому своєю доброю юшкою. Гі-гі! Тож то він набере смаку до неї! А як побачить порожне дно, то й певно відразу за коси зловить! Гі-гі-гі! А вона йому за хліб тоді горшком межи очи. Гі-гі-гі! Тож то буде забава! — (з радости бе ся по стегнах та дранає ногою і утікає зі стравою до ліса).

ЯВА 7.

Іван, Явдоха.

Іван: А яким світом ти тут взяла ся?

Явдоха: Гадаю собі: хліба не було білше дома, а за тою крихіткою ти зголоднієш до вечера. Тай наставила борзенько обід упорала ся коло хати, а відтак дитину дала до сусіди, а сама принесла тобі полуденок.

Іван: Десь добре, бідна, втомила ся у таку спеку. Але добре, що принесла, бо я ще до тепер нічого в губі не мав. Той окрок хліба десь мені пропав з торбини. Чи якась звірина витягнула, чи яка людина забрала — досить, що шукав його усюди а він як камінь у воду.

Явдоха: Ну, ну, диви ся! Тай ти, бідний, надщо голодуєш! Щось тобі так пішло як мені, бо я вже може сто разів ходила тою стежкою через ліс, а нині як заблудила, так ані руш вийти з него. Кручу ся в кільце — сама вже виджу по деревах, а вийти ані руш!

Іван: Таже мені ось недавно причув ся був твій голос, як я пив коло керниці.

Явдоха: Се була я сама. Я вже була туй-туй на краю ліса, тай чогось завернула ся, сама не знаю чого. Здавало ся мені, що хтось відповідає, але десь немов в різних сторонах, тай я так навпростець зачала дерти ся через кущі, що аж страву порозливила. Ну, але я балу-балу, а юшечка стигне,

в така мені вдала ся, що аж губи злипають ся, аж слина тече. Сідай Іваночку, та бери ся до їди, бо я виджу, ти вже нині перевернув не мало скиб а і раз на зуб не мав що взяти.

Іван — (сідає і бере горнятко та підносить жваво в гору): — Ов, щось воно легке, ти відай усьо порозливила.

Явдоха: Ей, деж там, трохи хлюпнуло, але я прецінь уважала. — (Бере від него і налякала ся): — А се що? — (Розв'язує з поспіхом хустину і заглядає:) — Де страва діла ся? Хто виїв? Прецінь я що-й-но поставила тут повне горня.

Іван: Їсти не їв ніхто, бо ось ложка чиста. Десь так щезло, як мій хліб.

Явдоха: Хтось виляв собі мою юшку. От, видиш, тут видко на крисі. — (З розпукою:) — Щож я тобі тепер дам обідати?

Іван: За мене не жури ся, я перетерплю і до вечера.

Явдоха: Падоньку мій, се остатна пригорща муки була, тай то не довело ся пожити ся нею. На завтра нема вже з чого варити.

Іван: Якось Бог дасть. Нині докінчу своє, а завтра піду на заробок.

Явдоха: Але хто се міг забрати, — я лише відступила ся на хвильку...

Іван: Певно той сам, що мій хліб забрав; видко, хтось підглядав.

Явдоха: Тай не бояв ся Бога, забрати останку крешку голодному, геть до чиста?

Іван: Видко, що був ще голоднійший. Най йому виїде на здоровле. Не падькай та над тим, Явдоно, бо ще прогнівиш Бога через трохи юшки та окравок хліба. От вертай до дому, а я піду кінчити орати.

Явдоха: Ти вже не маєш багато. Я піду назбирати грибів у лісі, то буде завтра на обід, а може і продам у місті. До того часу ти покінчиш орку тай підем разом до дому. Не буде кучити ся.

Іван: От і добре. Тільки не думаймо більше про юшку, бо і не вернемо того, що пропало, і решту дня збавимо.

Явдоха: Ой, який ти добрий, мій Іванчику! Інший в таким голоді був би мене за косу та в шию за те, що не щільнувала страви, а ти ще потіпаєш мене. — (Хоче поцілувати його у руку; він не дає і пригортає її до себе).

Іван: А прецінь ти навіть не згадала про той окравок хліба, що я загубив. На те і побирають ся чоловік і жінка, аби собі помагали у біді, тай пораду давали, а не ворогували на себе.

Явдоха: Хоч які ми бідні, а таки я щасливійша від неодної богачки. Навіть з нашого припадку — (показує на порожній горнець) — лихий не потішить ся. — Весело відходить в сторону ліса).

Івзи: Бо ліше голодному в згоді та любови, як ситому у сварці та ненависти. — (Іде на ліво і чути його голос, як наганяє волів).

ЯВА ПОСЛІДНА.

Куций — (виходить сумно, оглядаючись осторожно навкруги і несе в одній руці хліб, в другій мищину): — От, прокляті праведники, замість кусатись, вони лежаться! Ані разу навіть не назвали мене по імені. А ниві якраз кінчить ся чортячий рік і я мушу стати о півночі перед найстаршим Люципером до обрахунку. Щож я йому скажу, тому ненаситному чортові? Певно мені шкіру попоре розпеченою нагайкою, коли йому покажу ось тільки мого здобутку — (показує на хліб і мищину). — Проклята служба у тім лісі, бодай би той Люципер удавив ся був тим словом, що приказав мені йти сюди! Най би ті люди пропали, що за пакість, за кривду, не знають нічого иньшого, як прощати! Бодай вони раз сковязали та задеревіли у своїй правелности! Най би ни ми чорти, як полінами, жбурляли під найбільший котел, де смажагь ся у своїх гріхах душі цілого світа за цілих сто літ! — (Рече сея певольним сміхом і западає ся на землю).

ДІЯ II.

Пекло. Чорна печера, освічена різкими огнями. На чорнім піднісшеню і чорнім престолі сидить Люципер в блискучім, різнобарвнім одягу, суятить ся та викручує ся на сидженю. Біля него два пекольні чорти, які з горячими вилами стоять на сторожи. З долівки та з боків бухають тумани пари. При піднесеню завжди чути „пекольний крик” збунтованих душ. Пекольні чорти перебігають через сцену з вилами, нагайками та кайданами.

ЯВА 1.

Люципер сам; оглядає ся боязливо на всі сторони, корчить ся і підгортає ноги під себе, а заспокоюєсь, аж коли роздає ся „пекельний брязкіт” і настала тишина.

Люципер: Ага, ось вам і добре так! Прокляті людські душі! Вони бунтують ся, вони хочуть прохолоди, випочинку! Зачекайте віковічні недобитки аж до судного дня! На Йосафатовій долині прохолодите ся, що аж сам кости будуть тріщати від морозу. А відтак знов вернете до мене, бо від мене вам вже нема виходу! — (В другу сторону:) Ви може думали що вам удасть ся вивернути казан у наш чортівський новий рік, коли я занятий світовими чортами, які прилітають до обрахунку? Ого, пострівайте, моя нагайка тримає моїх пекольних чортів у добрій справности. Вони дадуть вам раду, хоть би всі нараз казани

підняли бунт! — (Глухий дзвін без дванадцяти. Бав!..) — Без дванадцяти! — (бав!)
— Зараз злетять ся! — (бав!) — Треба зачинати! — (бав!) — Сідаймо з повагою!
— (бав!) — (Кличе до сторожів:) — А ви уважайте добре! — (бав!) — Чортові вірити не можна! — (бав!) — Як би котрий кинув ся! — (бав!) — Зараз його вилами!
— (бав!) — Вже виджу, летять! — (бав!)
— (До сторожі) — Скоро на своє місце!
— (бав!) — Старий рік скінчив ся! — (бав!)
— Дідьчий збір зачав ся! — (Свиснув переразливо. Чорти всіх станів і народів в одну мить зі всіх сторін являють ся на сцені).

ЯВА 2.

Люципер і Чорти.

Люципер: Ану, гай, ще не всі? Стягаєте ся, що? Часу вам не стало? Я вам поможу, бісове дрантя! Нині вже мершаві люди вас перестигли у скорости! Ано, гайда сюда з обрахунком; хто з вас приніс найліпший?

Чорти — (всі кидають ся до престола з некольним криком та гамором; кождий хоче бути перший: Люципер виліз аж на сідло, сторожі відтручують чортів від престола вилами).

Люципер: Ано, чортяки, станете ви тихо, аби я міг зайти з вас рахунки!

Чорти — (говорить): — Ми хочемо по чераї! Як ти нас вислав на землю, так тепер нас викликуй!

Люципер — (кидаєсь і грозить нагайкою): — Я вам дам зараз по чераї нагайкою по спині. Чи я тут не пан, не цар між вами? Моя воля нехай буде вашою волею, моє слово вашим правом! — (Чути великий брязкіт і невольний крик; сцена як перше, підчас якої Люципер несупокійно сунуться; коли утишило ся, говорить дальше): — Я вам всім світовим чортам кажу: беріть ся ліпше до роботи, і пантруйте ліпше свого диявольського діла, бо але буде з вами! Глядіть; яка тут в пеклі тривога і день і ніч, без ушпау. Що хвиля душі бунтують ся в котрімсь із 777 тисяч невольних казанів та можуть стягнути з него покришку, аби видобути ся на волю. Ціле пекло мусить зворушити ся, збігати ся, як на пожар і скидувати назад бунтівників у гріхову юшку. І так місяць за місяцем, рік за роком. А ви собі тимчасом розкопуєте на землі. До півночі скінчите свою роботу один з другим та й ідете на цілу ніч аж до третих півнів забавляти ся разом з відьмами. Міркуйте-ж, що се не довго буде. Тут всі аж просять ся на землю. Я кождого з вас виміняю, хто не буде слухати як слід, або не здасть доброго ра-

хунку! — (Хвиля мовчанка). Сім гріхів
головних нехай остає тут, а решта гайда
розглянувши ся по пеклі, доки вас не покличу!
— (Всі чорти розбігають ся, а остає
сім постатий, закутаних чорною заслоною).

ЯВА 3.

Люципер і Лакіство.

Люципер! Гордість перша!

Гордість — (бундючий молодець у
фантастичнім мундурі і зброї, відслонює ся
і стає на середині; решта сідає на каміни
по боках): Люципере! Я працював щиро
за сей рік і не уступив ні на одну хвилю із
людського серця. Цілий світ збрійть ся, а
збрійть ся лише з гордості. Хоч ніхто не ба-
жає війни, але кождий хоче мати силу. То-
му піддав я людям гадку, щоби видумували
нову, скоро і далекострільну зброю, най-
страшнійші гармати! І люди слухають ме-
не. Чи ж не сповнив я своєї задачі?

Люципер: Правда, ти сповнив її, але
лише в частині. Роздувай дальше іскри,
най розжарить ся вогонь! Кинь свою гордість
між народи! Нехай вони ідять ся між собою.
Нехай кождий нарід уважає себе висшим
від другого нехай погорджує другими мова-
ми. Ближний най гордує ближним! Поста-
рай ся о те, щоби сусід відвертав ся з омер-

зінем від сусіда, щоби старий легковажив молодшого, щоби молодий звав старця не-потрібом, щоби багатий називав бідних жебраками а учений мав всіх за дурнів! Тоді я тебе похваляю! А тепер йди на землю, роздувай пожар, бо я хочу війни, бо я хочу людської крові! — (Гордість надіває на себе заслону і відходить).

ЯВА 4.

Люципер Лакімство.

Люципер: З черги най виїде Лакімство!

Лакімство: — (худий, згорблений скупар, з мішками грошей, скидає з себе заслону та йде перед престол): — Гелге! А я все своє людям шепчу: збивайте гроші, обдирайте один другого! Хто має гроші, тому люди покоряють ся! Кривдять оден другого! Батько сина, син батька! А люди слухають мене. За гроші, за землю, син повстає против батька, батько против рідної дитини. Бють ся, мордують ся, ненавидять себе. Чи ж треба кращої війни, як я її придумав?

Люципер: Отсе ти добре придумав. Дбай же дальше, щоби ні одної згідної родини не було на світі. На їх незгоді я буду свою царство. Їх незгода для нас — перекольне жниво! — (Кличе:) — Трета Нечистота! — (Лакімство заслоняє ся і відхо-

дить, Нечистота відслонює ся і підступає до престола).

ЯВА 5.

Люципер і Нечистота.

Нечистота — (Красавиця у блискучій, яркій та прозорчій одежі, прибирає розкішну поставу): — Хтож не задивить ся на мене? Кого не причарує моя краса? Нею я заповонила цілий світ. Моряки перешукують глибину моря щоби на моїй білій шиї напозати шнурки дорогих перел; ямарі видирають з самої землі золото, срібло та дороге каміне, аби ними украсити мої круглі руки; тисячі робітників день і ніч виробляють дорогоцінні тканини, аби ними прибрати мою гнучку стать. Цілий світ безнастанно лише думає про мене і мені служить. І хоч я Нечистота, то зводжу людей лише красою. Богатий і бідний йде за мною! Чиж не вдоволений ти з мене, Люципери?

Люципер — (влюблено): — Вдоволенний, принадна грішнице, вдоволений! Збирай-же дальше для пекла людські душі! Відбивай від жінки мужа, від мужа жінку! Видирай родичам дитину, їх надію, їх потіху! Ріжни родину, вводи молодіж до гробу! Се наше, пекольне жниво! — (Дає їй знак рукою, щоби відійшла; вона бере на себе заслону і віддаляє ся). Четверта: Зависть!

ЯВА 6.

Люципер і Зависть.

Зависть — (відкриває ся стара, поморщена цокотуха, убрана напів по сільськи, напів по мійськи, з великими окулярами на носі, з палицею і торбиною в одній руці, з чорним котом в другій руці): — О-о-о! Ледви дочекала ся я! Чому я аж четверта, чому не перша? Що стара? Певно, тобі, Люципере, тамта була ліпша, хоч не чиста, але молода! Ми, головні гріхи, всі однакі, всі рівні. Кождий однако шебав ся по цілім світі; нас знають і білі люди і чорні і жовті і червоні. Всюди ми дома і всі нас однако приймають. А тут по черзі: ти, Зависте, чекай разом там з тими якимись бовдурами — (показує на оставші гріхи): — Чому? Що там десь в катехисі так написано? — (показує на Обжирство). — Я тяжко працюю на свій хліб. Він там собі медом попиває з хлопами, а я з бабами мушу молотити язиком, аж вязи болять. Ти се повинен знати сам, Люципере, бо ти від чогось є нашим наставником. Хиба гадаєш що ми за тебе маєм всьо робити, а ти вже про ніче не потребуєш дбати? Ого го! Я раз була підлізла аж до неба під саму браму, то виділа і чула, як навіть там кождий свое мусить робити. А сам Бог — (Люципер і всі чорти здригають ся і тупочуть), — а видиш, що

і тобі я вже достулила, так є, сам Бог (знов здригуть ся) - дбає про всьо навіть на землі: про кожного чоловіка, про кожде звірятко, що і оден волос не випаде без него — не так, як ти...

Люципер — (перериває): Мовчи вже раз, відьмівська тарадайко! Чи гадаєш, що ти є між бабами, що лопочеш як вітровий млин. Я знаю, що перед тобою не остоїть ся нічо ані тут на долі, ані там в горі. Всьо ти оплюєш твоею їдкою слиною та ненависною жовчию. Але не сиди мені так вічно між жінками але перебирай ся також, стара єширице, і до мужчин, нехай і їх веде зависть до злости, а злоба до згуби.

Зависть: О. се вже до мене не палежить...

Люципер — (перебиває): — Досить, досить, ані злова більше! Чула, що я сказав тобі, іди-ж і пантруй того, аби не було але з тобою, бо я не подивляю ся на твої старі кости, а зберу їх так нагайкою, що аж будуть тріщати. — (Зависть, все щось говорячи живо і розкладаючи руками та головою під покривалом, — відходить). — Обжирство п'яте!

ЯВА 7.

Люципер і Обжирство.

Обжирство — (з червоним, запитим

лицем, кремезний пшак, з ковбасою на шиї і літровою чаркою в руці, підходить): І Пиянство! Обжирство і Пиянство. Одно без другого не може бути, бо одно без другого нічого не варта. Як добре попоїш, то тоді мушиш напиту ся, але напивбись ся і не ївши. Я все кажу: пий і їдж, а про завтра не жури ся! Що в твоїм животі, се вже твое; ніхто тобі сего не відбере. Як тебе хто частує, не відказуй ся! Дасть хто тобі чарку меду повну, віддай порожну! Ов, вже аж горло мені пересохло! — (Потягав з чарки і закусує ковбасою). — Гей! медом же то медом!

Люципер — (гнівно): Так ти тільки медом вмієш захвалювати, а більше нічого не придумав? Не винайшов нічого, щоб розгрівати людей до нестями, щоб запоморочувати їх голови, розбурхувати пристрасити, вести до злочину, убійства?...

Обжирство: Або-ж медом того не потрафиш?...

Люципер: Йди, йди з своїм медом! Проч від мене медом залита неробо! Старий вже з тебе пияниця нездара! Іди, роби вже те, що вмієш, а я піплю тобі на поміч чорта, що буде ліпше від тебе пильнував справи! — (Обжирство відходить).

ЯВА 8.

Люципер і Гнів.

Гнів — (червоний, витріскоокий, роз-

християн та з побуреним волосем, якби вирвав ся від бійки, говорить грізно, розмахує завзято руками, та розставляє ноги, як до бійки. Скидає самовільно заслону і скоро, з гнівом підступає до престола): — Вже довше не буду мовчати! Нехай мені ніхто не лізе в гречку бо я не стерплю! І тобі, Люципере, мушу сказати правду в очи! По-що між ними ще й зависти, коли я, Гнів, доведу їх до такого завзятя, що вони кинуть ся на себе як вовки, на смерть і на жите. Я доводжу їх до того, що вони стають отверто против себе, платять собі оком за око, зубом за зуб; кождий з них ловить за те, що попаде під руки і не питає, куди і як бе і ллеть ся кров і валяють ся трупи!... А зависть що? Вона підступцем, скрито жалом своїм жалом а при найменшій небезпечности трусливо утікає, або прокидає ся байдужною. Нехай вона орудує собі там між бабами, а з хлопами я і без неї дам собі раду!...

Люципер — (грізно): — Мовчи! Звертай ти на людей свою злебу, а між чортами не роби мені крамоли! Коли-б ти мені напав ту старуху, Зависть, то я тебе так прочухаю нагайкою, що відхоче ся тобі більше мене не слухати! У мене кождий чорт і всяка відьма добра і всюда може трудити ся на більшу славу і користь некла А свого діла ти ліпше пильнуй! Чи не бачиш,

кілько ще спокійних родин на світі? Між них входи! Най чоловік оперіщить за дрібницю жінку, а головню, най батьки спивкають — про се дбай! Що тато синові всипле, то син певно відобе на внукови і так підуть з рода в род побої, завзяте і злоба! — (Дає знак до відходу). — А бабу, Зависть, не тикай мені, чуєш? — (Гнів відходить люто, не оглядає ся). — Ану семе: Лїнивство! — (Не рухає ся). — Лїнивство, ге! — (До сторожа): — Сину, пробуди його; певно заснула та гнила колода. — (Сторож торкає Лїнивство вилами під бік).

ЯВА 9.

Люципер і Лїнивство.

Лїнивство — (грубий як бочка, будить ся і розтягає ся, голосно зїваючи, але не встає): — Ов, як я смачно передрімав ся!

Люципер: Ти забув вже, чого сюда прийшов: спати, чи здати рахунок?

Лїнивство: Та чекай, Люципере, най перше думки позбираю. Ага... ну та що?

Люципер: То я питаю тебе: що?! Що ти зробив за весь рік?

Лїнивство: Я? Нічо.

Люципер: Якто нічо? Прецінь я наказував тобі, щоби ти доводив людей до нужди, учив їх красти, підмовляв до рабунку, а ти з того всього нічого не зробив?

Лінивство: Нічого!

Люципер: Щоби відтягар їх від науки, від просвіти, пири́в віру в забобони — а ти нічо?

Лінивство: Нічо!

Люципер: Щоби відбирав їм віру в свої сили, нищив надію на будуччину, тручав у розпуку без просвітку — а ти нічо?

Лінивство: Нічо!

Люципер: І ти маєш відвагу мені се казати?

Лінивство: Я нічого не робив, але воно само все зробило ся.

Люципер: Якто само зробило ся?

Лінивство: Ну, так. бо лінивство є початком до всього злого. Чи розпуста і нечистота мала бя приступ до чоловіка, коли-б не лінивство. що нічого не робить? А пиянство і обжирство — чи не з моєї причини ширять ся між людьми? Або захланність і зависть чи не дигають на чужу працю, бо їм власна праця опротивіла? Тай гнів і гордість приходять від безробітя, яким я так люблю ся. Тож дай мені спокій з рахунками, бо я нелюблю багато говорити. — (Встає і тяжко сапаючи, та киваючи на боки, переходить через сцену до відходу).

Люципер: Іди, іди, ти грубий ледаре! Справді ти найліпше робиш свою службу. Ціле пекло сміє ся з радости, коли тебе ба-

чить. — (Сміє ся до розпуку, а разом з ним і сторожі).

ЯВА 10.

Люципер, Чорти, Куций.

Люципер — (свиснув — чорти в одну мить збігають ся; Куций на останку, боязко оглядакчись): — Ну вже оглянули нескількі челюсти, що? Нехай з вас кождий пригадає собі, як то тут смакує, борикати ся з тими мільонами людських душ від самого початку світа! Всі люди разом на землі, се як кропля у мори супроти числа тих душ, що смажать ся у моїх кітлах! Для вас повинно бути се забавкою, згорнути всіх людей до одного сюда до мене. Ану, котрий з вас має найліпший рахунок? Нехай похвалить ся. — (Всі кидають ся з криком до престола; сторожі стручають їх). Алеж не всі, не всі, нема вже часу, бо ось вже небавом півні проліють. Я лиш питаю за того, хто має найбільший рахунок! — (Знов всі навипадки кидають ся до престола). Ого, там котрийсь ховає ся! Ага, се ти, Куций, лісовий чортяко? — (До сторожа): А витягни його за баранячі роги, най він здає рахунок! — (Сторож сходить по него і тягне за роги).

Куций: Поволи, бісовий наганячу, бо мені виллеш всю мою заслугу.

Люципер: Розкажи но, сину, що ти робив через рік?

Куций: Хиба ти не знаєш, Люципере, як лісовий чорт товче ся по лісах? От, наганяв людям диків у бульбу, а медведів на овес, лисам показував, куди йти курий красти, а вовків посилав по вівці. Гі-гі-гі! Тай бабів водив по кущах, як приходили по гриби, а дівчата зачіпав у малиннику. Гі-гі! Пастухам мух насилав на худобу, а фірманам колеса ломив, як їхали по кленки. Гі-гі-гі!

Люципер: Але кажи, ти козяча борода, скільки душ людських ти звернув мені?

Куций: А звідки мені взяти душ людських у лісі? Хто затагне на часок до ліса, то за своїм — зробить, тай чим скорше вертає. Я от ще нині хотів заманити бодай одного, аби з його гріхом прийти перед тебе, Люципере, та і се не вдало ся. Голодному орачеві, Іванові, я забрав той останний кусник хліба — (показує), — а він і не загляв мені, навіть мене не згадав! А його жінці я виляв усю юшку з горщика — (показує), а вони не лаялись, що не побили ся, але ще і цілувати ся стали. — (Загальне обурення чортів.).

Люципер — (кидає ся лото на престолі): То з тим ти приходиш перед мій престол, ти погана нездаро? Се твій рахунок за цілий рік, від якого стіни цілого пекла потрясли ся! Давайте но його сюда, най я йому понарю спину моею громовою нагай-

кою. — (Сторожі тягнуть його перед Люципера, який ударяє нагайкою. За кожним ударом розходить ся великий гук, коли можливо, то і іскри. Куций кричить нелюдськими голосами і корчить ся від болю та ногами перебирє). — Але то ще не досить кари для тебе! — (До сторожів): Відломіть йому ті роги, які він там у тім лісі запустив аж по самі уха! — (Сторожі підважують вилами і відривають роги; другі чорти з острахом ховають ся і трясуть ся з боязни). — А тепер ідеши за той кусок хліба на цілий рік служити до того Івана, а за тую юшку будеш його жінці служити другий рік, а ще третій рік будеш надслуговувати їм обоім за те, що не вмів їх довести до сварки! А як за три роки не принесеш ліпшого рахунку, то ідеши три рази по три роки служити до самого монастиря, аби тобі без ушину церковні дзвони розривали уха і молитви монахів впивали ся гадюками у твою душу!

Куций — (з плачем): Сам ти, Люципере, завинив, а мене за свою провину оббив! Чого було мене посилати до ліса? Чи ж-то вже ті часи, щоби чорти сиділи по дєбрах та очеретах? Нехай буде, як ти сказав. Іду на три роки служити Іванови, але дай мені людську подобу, щоби я міг між людей замішатн ся....

Люципер: Мовчи! Вже я все за тебе

придумав. Слухай лише, що я дальше говорити буду. Переберешся за бідного, хлопського наймита і назвешся Марком. Наймешся у Івана і будеш вірно служити, щоби він зі всім здав ся на тебе. Бо поки він сам працює і журить ся, доти гріх не має приступу до него. Як зледащів і розбогатів, навчи його бути захланним, гордити другими та поневірати біднійшими. Та не досить се го! Зі збіжа навчиш його курити горівку а вона зробить також своє. В чоловікові пливе половина людської, а половина звірячої крові. Горівка розбудить і в твоїм побожнім Іванови звірячу кров. Зразу виступить в нїм лисяча кров, а потім пробудить ся вовча кров, а відтак попливе у його жилах малляча кров, поки вкінці не возьме верху над нею кров безроги. Розумієш тепер? Нуж, дальше в світ на поміч сій запитій нездарі — Обжирству і Пиянству!... Пильнуй діла, бо горе тобі — (Куций утікає. Останні чорти підносять ропіт; кождий з них хоче здавати рахунок). — Я знаю, що всім вам спшнить ся. Але досить на нині. Приходіть завтра о півночи на дальший обрахунок!... — (Чорти негодують) — Мовчи! — (Світла гаснуть і всі щезають в пекельній темноті. Завіса спадає).

(Конець II. ДП.)

ДІЯ III.

(Пізній вечір. Заможне обійстя. Ліворуч (від актора) хата на дві половині, з ганком; вікна її освічені ясно. Праворуч шіпка з високим кошином. Сцена загороджена штахетами. В глибині та сама околиця, що в першій акті.)

ЯВА 1.

Селянин, потім Куций.

Селянин — (за воротами): А гей! Є там хто на обійстю, аби отворити? — (До себе): — От, біда з богачами, як вони замикають ся — боять ся людей!

Куций — (виходить із шіпки, одітий як парубок): — Який чорт товче ся там по ночі, га?

Селянин: Яка се ніч? Я тільки що прийшов з роботи. Отвори, бо маю діло до Івана.

Куций — (підходить): — У господаря тепер гості, нема часу на діла з вами!

Селянин: То поратуй ти мене, Марку! Я прийшов позичити збіжа. В осени віддам, або ще і скорше відроблю.

Куций: Віддай перше, що ти взяв то-рік, а тоді приходи по нове!

Селянин: А хибаж я вам вже не відробив при корчунку? Таж я цілий місяць

гарував коло таких пнів, що і шість людей не обійме одного.

Куций: То ти собі так рахуєш, а ми рахуємо инакше — у нас збіже дороге!

Селянин: А кількож я би, по твоєму, мав ще робити?

Куций: Як прийдеш ще дві неділі молотити, то тоді дістанеш нове збіже.

Селянин: Гей, люди, таж то лихва, гірша як у жида! Але бо мені зараз треба допомочи ся; діти хочуть їсти, а ту ні звідки взяти... До нового хліба ще далеко, а самою лободою не накормиш ся...

Куций: Говори ти таке ось до того стовпа, а мені ніколи з тобою вистоювати!

Селянин: Марку, Марку! Таж у мене не пропаде. В осени віддам подвійно, лиш заратуй тепер...

Куций: Віддавай і потрійно а я збіжа не дам. Господар казав гонити таких дармоїдів як ти!...

Селянин: Марку, Марочку! Та який я дармоїд? Гарую від рана до вечера. Гляди на мої руки, а вони скажуть тобі багато, багато... А чиж твій господар зможе переїсти тільки стіжків? Наклав їх як гір в Карпатах.

Куций: Переїсти не переїсть, але нам збіжа треба, бо ми з него куримо новий напиток — горівку...

Селянин: Боже милий! Псують збіже,

а бідного з під воріт гонять. Най тобі, Марку, і твому господареві сего Пан Біг не памятає.. — (Відходить).

Нуций — (дивить ся за селянином і сміє ся): — Йди, йди! Таким самим був колись Іван. І він таке говорив і він все Бога о прощєне для других просив... А нині він не той... — (Підскакує по давньому на сцені та регоче ся своїм: гі-гі-гі!).

ЯВА 2.

Куций, Явдоха. По хвилі Іван.

Явдоха — (виходить з хати з фляшкою в руках, а під запаскою держить спорий кусень білого хліба; коли побачила Марку, як він вистрібує, счудувала ся чимало): — А тобі, Марку, що стало ся? Скачеш як цап а іржеш як лошак?

Нуций — (споважнів нагло і замяв ся, немов придибаний на горячійм вчинку): — Е... ні, то я так з радости, що горівка мені вдала ся... Смачна-ж вона смачна, а яка огниста!

Явдоха — (задумано): — Ще ніколи я не бачила тебе таким... — (На стороні): — Не знаю, що в нас діє ся? Всі ми позміняли ся. З бідних стали ми богачами, та з богацтвом і щастя з поміж нас утекло. Мій чоловік, давнійше такий добрий, сердечний

— нині згордів, став захланним, лиш про гріш та майно дбає. — (З жалем): — А чиж я не иньшою стала? І по собі бачу, що я не та, що давнійше... — (До Марка): — Але правда, я прийшла за горівкою. Іван хоче з гістьми її скоштувати..

Куций: Скажіть господареві, най тут з гістьми вийде. Перший спуст належить коштувати просто з чопа.

Явдоха: Просто з чопа? От, що вигдає. Може й ліпше, бо в хаті їм розмова не клоїть ся. Піду сказати. А тобі ось я винесла кусень білого хліба, на, закуси, нім буде вечера — (подає хліб).

Куций: Не хочу я вже ні вашого хліба, ні сала; нині відходжу зі служби.

Явдоха: Та як? Ось під ніч, зараз?

Куций: Зараз. Під ніч я прийшов, тай під ніч відходжу.

Явдоха: Та ми тебе так не пустимо; тобі ще від нас платня належить ся.

Куций: Як належить ся, то давайте!

Явдоха: Та якже так можна, Марку... Ось я зараз покличу господаря — (іде до хати, зараз за дверми стрічає Івана). — Добре, що надходиш, Іванчику. Чи сподівав ся ти чогось такого? Як раз нині, де тільки клопоту через гості, коли перший раз пішла горальня, — той навіжений Марко дякує нам за службу!

Іван: Ну, ну, зістав ти, Марка, мені.

а сама іди до гостей. Чи несеш горівку?

Явдоха: Ні, не несу, бо він сказав, що повинно ся коштувати коло бочки.

Іван: Нехай буде і коло бочки. Іди лише забавляй гостей, а я з ним розмовлю ся. Не жури ся нічим: він кине нас, коли я схожу, а не коли йому сподобає ся.

Куций: Ой, ні, господарю! Таки тепер вже мусите розракувати ся зі мною. Першого року ви мені не заплатили, аби я лишив ся на другий рік. Я робив вам другий рік, а ви мені не заплатили, аби лишив ся на третий. А тепер минув третий.

Іван: А я ще не заплачу, як не лишив ся і на четвертий!

Явдоха — (що направила ся до хати, побачила біля воріт діда): А чого ви, діду, під ніч?

ЯВА 3.

Тж. Жебран.

Жебран: За дупі ваші Бога молити буду... Ось чув я у селі, що у вас господи-не, великий чині празник, бо усі богачі запрошені, то і я, бідний, прийшов, чи не припаде мені лишній кусок хлібонька нашого насущного. Бог вам винагородить сторицею на дітоньках ваших..

Явдоха — (дає хліб): — Ось, маєте хліб тай не вистоюйте, діду, бо і без вас є

богато клопоту.

Іван: А-на що ти, негдаро, роздаєш хліб тим пройдисвітам? Даш нині одному, го завтра прийде їх десять а позавтра ціла хмара, що й не перекодуєш.... — (Явдоха відходить до хати. Іван до Куцоого): — Го-ни мені геть від обійстя тих дармоїдів, що робити не хочуть а даром би їли хліб!...

Жебран: Хлібоньку святий! — (цілує його). — Положу тебе на камені. — (До Івана): На, ненаситний богачу, возьми його... для мене найде ся ще в добрих людей кусок хліба... І за се хай тобі Бог простить!... — (Відходить).

Іван: От, видиш, він ще і багїкає! — (До Куцоого): — Підойми, ліпше най безрога його з'їсть...

Куций: От, видите, вже вмієте самі пошанувати і без мене?

Іван: Не тобі мене учити. Не роби ся таким муїрпм! Вмів я хліб пошанувати і без тебе.

Куций: Ой не так воно було, госполарю! На відходнім можу вам все сказати. Памятаєте ви, що тут було на тїм місци, де вапша хата тепер стоїть?

Іван: Що було? Межа була. Ну, та й що з того?

Куций: Тут була межа, а на тїй межі ріс куц калини. Три роки тому ви орали, де тепер ваш город, а під каливною сховали

були свій полуденок у торбині, під полотняною.

Іван: Який полуденок? В торбині? Коли се було?

Куций: Окравок хліба... остатний в хаті.

Іван: Ага, що десь мені так щез був з торбини?

Куций: Знаєте, хто його вкрав? Я сам.

Іван: А ти, харцизе, коби я тебе був дістав тоді в руки!

Куций: Овва! то що було би? Ви були б сказали тоді: „На здоровле тобі, їдж здоров!“ Та бо я вам ще тоді і юшку випив, а ви павіть не заклили мені. — (Іван опустив голову і задумав ся). — Отже видите, що ви не уміли пошанувати свого добра!

Іван: Досить тої науки! І ти пройди-світе, злодію, грозись ще мені, що відійдеш від мене! Плечі у мене моцні і руки сильні! Попробуй лише; я віднайду тебе всюди, а в моїх руках ти счорнієш гірше від землі...

ЯВА 4.

Тіж. Явдоха, Гості. Наймичка.

1. Гість: Га, га, кажете, що при бочці буде ліпше смакувати?

2. Гість: Просто з чопа, просто з чопа, каже господиня.

3. Гість: Ба, як вона така вогниста, то

і більше її можна вишити на дворі.

Іван: Вибачайте, гостоньки мої, що я вас покинув та пішов за ділом. Коли вам до вподоби при бочці, то будем коптувати при бочці. Аніс, винесіть сюди стіл та й яку закуску, а живо! — (Явдоха з наймичкою вертають ся до хати і по хвили виходять зі столом, справляють його, застеляють, кладуть посуду, а потім приставляють лавки).

1. Гість: То там отсе ваша горальня? Як ви прийшли до такої штуки?

Іван: Та Марко мене навчив.

2. Гість: Та і збіже у вас рік-річно родить ся! Є з чого курити горівку...

1. Гість: Ой, у мене позаторік так вимокло було все, що я мусів на насіне купувати.

2. Гість: Ба, а у мене знов торік так все вигоріло від сонця, що і соломи навіть для худоби не було.

3. Гість: Що казати, всі три роки були лихі на урожай. Люди тепер на переднівку аж пухнуть з голоду.

Іван: А в мене, бачите, зародило. А щоби зерно не марнувало ся, я зачав гонити з него горівку. — (До Марка): Ану, но, Марку подай но її, най скоптуємо з сусідами. — (До гостей): — Просимо сїдайте та кушайте ласкаво... Чим хата богата...

1. Гість: Ой, та де вже і змістить ся стілько тої їди. Ми що й но встали від сто-

ла.

2. Гість: А я вже і ременя попустив, їй Богу.

3. Гість: Вже там пити, то що іншого, але їсти, то вже, їй Богу, не можемо.

Куций — (приносить поливаний збанок і срібну чарку): — Отсе перша чарка тої живучої води з власного хліба. — (Наливає з чарки на мищину). — Дивіть яка чиста, як вода з кирниці. Але який в ній дух! Понюхайте! — (Тикає кожному під ніс).

1. Гість: А-а-а, справді, який дух!

2. Гість: Аж в носі крутить, а пчих!

3. Гість: Ая, аж в голові морочить.

Куций: А яка в ній сила! Се вогонь, перемінений у воду. Ось дивіть! — (Запалює. — горівка бухає ясним полумнем. Куций мачає палець і показує).

1. Гість: Ойой, аж страшно таке пити.

2. Гість: Диви, диви, так горить, аж шепотить.

3. Гість: — (Запхав і собі-ж палець, але коли його припекло, скрикнув): — Ув, та бо і пече вопо! Се таки справжній вогонь!

Куций: Таки справжній вогонь, що дасть вам веселість, силу, розум і відвагу, перемінить вас на інших людей, покаже вам світ крапший, буйнійший, вкоротить час і дасть довге житє! Нумо, пийте, господарю, до гостий! — (Наливає).

Іван: Та вже час, напиту ся, бо ти роз-

говорив ся над чаркою, що і кінця нема тій бесіді. — (Ще до 1. Гостя). — Дай Боже здоров'я! — (Кучий кривить ся і тупає зі злости ногою. Те саме робить при кождім слові: „Бог”).

1. Гість: Дай Боже і вам! — (Бере чарку).

Іван — (Дуже чемненько): — Дякувати красненько кумцю любенькі. Пийте ласкаво по черзі.

1. Гість — (До 2. Гостя): — У ваші руки, сусідо. — (Ще).

2. Гість: Пийте здоров'я!

1. Гість: — (дуже чемненько): Ой, вибачайте, кумоньку що я вишив перед вами. Їм належала ся чарка по старшині, гореньку наш любий.

1. Гість: Байдуже! І так вона мене не мине. — (До 4. Гостя): — А ви, сусідо, що так задивили ся, як миш на крупу? Не бачите, що хочу пити до вас?

4. Гість — (що до тепер мовчав та лише розглядав ся) — Ну, ну, пийте, пийте!

3. Гість — (дуже чемненько): Лише не прогнівіть ся за мої слова, золотенький кумцю. Я жартую з вами, бо люблю.

4. Гість — (вишив, дуже чемно): — Ая, ая, ая!

Іван — (до Явдохи): — Ходиж і ти, моя жіночко, нашій ся тої розрадниці. — (подає чарку). — А тепер, при вас всіх,

мої любенькі сусіди і куми, мушу віддати честь і мому Маркови, що мені нарадив стати горальником.

1. Гість: Ей, вже то ми знаєм, що як би не ваша голова, то і його рада на нічо не здала би ся. — (Іван цілує його).

2. Гість: Ви таки наймудрійший чоловік на ціле село, що я кажу, на цілий повіт — се всі говорять — (Іван цілує його).

3. Гість: А як не мають казати, коли видять, що Іван своєю головою дійшов до таких маєтків, до такого гаразду. Се не кождий вдасть! — (Іван цілує його).

4. Гість — (що кождому притакував своїм ая, ая, тепер встає і лізе сам цілувати ся).

Куций: Ага! Вже прийшла на них лисяча натура так собі підлещують та чванять себе. Треба їм дати по другій чарці, на вовчий норів. — (Вибігає зі збанком до шіпки).

Іван: Гостоньки мої любі, сусідоньки мої славні і мої куми сердечні. Честь се для мене велика, що можу в своїй хатині прийняти таких богатирів і таких славних людей.

Куций — (вертає зі збанком): — А ось є свіжа, ще з піною наточена.

Іван: Позвольте, приятелі мої, ще по одній чарці. Не зашкодить — се прецінь

з найліпшого жита. — (Ще до 1. Гостя): —
У ваші рученьки, куме!

1. Гість: Та чому знов у мої, куме Іваноньку, ось може перше до других чесних приятелів.

Іван — (з фантазією): — На, пий йолупе, не відпрошуй ся. — (Підходить до Явдохи).

Явдоха: Ой, Іваночку, та деж так називати своїх гостей!

Іван: А ти мовчи, дурна, коли я говорю! — (З криком до неї): Ану, чого чешиш тут одна з другов? Лягайте спати, а не вистойте, тут вас не потреба! — (Явдоха відходить з наймичкою до хати).

1. Гість — (ще і подає чарку 2. Гостеві).

2. Гість — (до 3. Гостя): Беріть, беріть ви, кумоньку, а я вже пізнійше.

1. Гість: Та не церемоньте ся, як баби коло перелазу, бо вам кину чарку під ноги!

2. Гість — (берє, ще і кидає чарку на стіл): — Як на се прийде, то я і інакше знаю поцеремонити ся!

(Кущий підносить чарку і подає).

3. Гість — (ще): — А не кинув би ти скорше головою, хлопце, чим чаркою? Голова ліпше би дудніла!

(Кущий підносить чарку 4. Гостеві).

4. Гість — (не хоче пити): Ні, ні, я вже не буду, аби не було за багато.

Іван: А се як, ми пили, а ти ні? То ти нам встид робиш!

4. Гість: Не можу, любенькі, пийте ви самі здорові а я буду вже дивити ся.

Всі: Самі не пемо. Мусиш з нами пити!

Іван: Як не випеш, то будеш мати зі мною до діла!

1. Гість: Як не випеш, то з нами всьо скінчене, я тобі сего до смерти не забуду!

2. Гість: Виляти йому за шиворіть коли не хоче пити!

3. Гість: Або одубасити його тут, аби попамятав добрий місяць, як з нами не тримати кумпанії.

4. Гість: — (випив) — Що ви дурні гадаєте, що я не потрафлю пити ліпше від вас? Аби я тобі смоли горячої не заляв за ковпир та не поразував зуби одному і другому!

Іван: А ти моїх гостей не ображай в моїм домі! Вони тобі не рівня, ані я тобі не рівня, ти жебраку!

4. Гість: Певно, що не рівня, бо кожний з вас, як ще не сидів в криміналі, то певно ще там буде сидіти!

2. і 3. Гість — (Кидають ся до 4.): — На кого ти таке кажеш? Кого ти називаєш кримінальником?!

1. Гість — (розборонює): — Та чого ви чіпили ся хлопа? Він нікого по імені не назвав.

Іван — (відтручує): — А тобі яке діло? Най бють таку собаку, що бреше.

1. Гість А звідкиж твоє добро, як не крадене, або не чароване? Хиба він збрехав, як сказав?

(Всі зчіпають ся і бють ся кулаками; поскидали з себе шапки та розхрістали одіж).

Куций — (тимчасом поскочив наточити новий збанок і виліз на стіл зі збанком в руці): — Гей, пани господарі, свіжа горівка, свіжа горівка! Перестаньте перечити ся, а напийте ся по новій чарці, то вам веселійше стане! — (На стороні): — Станете малпами безглуздими.

Явдоха — (що на гамір вибігла перестрашена, на пів лише убрана з хати з служницею): — Ой, не давай їм вже більше, Марку, бо ще гірше буде.

Всі — (зривають ся до неї): — Що то не давай! Чому не давай? Чому не давай? Хиба ми вже не притомні, чи що, не маєм свого розуму?! Давай сюди сеї огнистої! Як пити, то пити! Раз мати родила!

Іван — (бере чарку в руки): — Ано, по старшині батька в лоб! — (Пе і дає 1. гостеві): — Ей, браці, коби то я ще де музику вам спровадив, то би аж тоді було нам весело — (підтунцьовує).

1. Гість — (випив; співає коломийку):

Як обідав старий дід,
Трохи згорбивсь, трохи зблід,

Стара баба кашу їла,
Трохи змерала, трохи впріла.

(Регоче ся несамовито, разом з Іваном).

2. Гість — (випив): — Ух, ух, ух, аж
ноги дріжать. давайте музики, гей! — (Іде
в присюди).

3. Гість — (випив, бере збанок від
Куцого): Та ти, мой, відай граєш на скри-
пку, ано заграй нам, та скинемо ся тобі за
те по пятакови! — (Куций біжить до шіп-
ки).

4. Гість (сам наливає собі і випиває).
Куций виходить з шіпки, граючи дрібненького ко-
зачка. Всі зривають ся до танцю. Одні тягнуть госпо-
диню, другі служницю. Счіпають ся і по два хлопці
танцюють. Один вискакує на стіл, другий рачки по зем-
ли лазить з диким вівканем і реготом).

Куций — (перестає грати): — Досить
вже того; треба їм дати напшти ся послідну
чарку. — (Хватає збанок зі стола і біжить
до шіпки).

Танцюючі: Алу, чого станув! — Да-
вай ще музики! Грай, пся віро, або гроші
віддай! — (Одні співають другі підтанцю-
вують).

Куций — (виходить з шіпки): — На
смик треба каляфонї, а на горло треба тої
живущої, аби не пересохло. Випийте по чар-
ці, то вам відтак иньшої заграю. — (Всі
підходять задихані і змучені, один другому
вириває, випивають по чарці, і кожний оче-
видячки п'яніє і заточуєсь по вишптю. Пер-

иий, другий і третій гість, один за другим падають на землю).

Іван — (випивши): — Жінко, а поцілуй но ти кума! — (Явдоха пручаєсь. Іван до Мотрі): — А ти, Мотре, мене поцілуй! — (Обіймає її і заточує ся). — Дай, дай, Марку, ти мій скарбе і пане, — я не пан, то ти мій пан, — дай ще чарочку Мотрі, най вона з нами напе ся! — (Мотря пе) — Пий, пий, всьо до дна, дівонько, аж там на дні почувш увесь смак. А що, правда, а тепер будеш мене любити що, га? — (Хоче поцілувати її, Мотря вириває ся і утікає. Разом з нею вбігає до хати Явдоха. Іван заточив ся і присів на лаві).

Куций: А тепер будьте здорові, господарю! Мені час збирати ся в дорогу. Служив я вам вірно і ви не можете нарікати на мене. Але я і на вас не нарікаю, бо заплати хоч ви мені не дали, то я сам собі заберу. — (Відходить до шинки).

Іван: Чекай, Марку, чекай! Та куди ідеш? Чекай я тобі заплачу, я тебе озолочу. Що-ж я без тебе зроблю?

4. Гість: Ая, ая, шкода наймита.

Іван: Ага, то ви, куме? То не наймит вам був, то була моя права рука, мій розум, мое всьо. Як було мокре літо, він казав посіяти на горбі і зародило, а як було сухе, то порадив сіяти на болоті і був урожай.

4. Гість: Ая, ая промишльний чоловік

Іван: Він мене побудував тут під лісом, аби мати гід оком своє поле. А з того зерна, що давав на переднівку людям на лихву, приходило мені ще більше збіжа як зі жнив.

4. Гість: Ая, ая промишльний чоловік був!

Іван: Я зі всім здав ся на него. Сам вже і відвик від праці. Що-ж я тепер вдію без него, як я сам собі дам раду... Марку!..

4. Гість: Марку, не чуєш, господар кличе! Мар! — (Заточує ся і опирає ся на плоті).

Іван: Ага, ти прийшов? — (Хочє встати, але паде на край лавки так, що вона встає горі на двох ніжках; Іван підносить ся і говорить до лавки): — То ти, Марку, вернув ся? Не кидай мене! — (Обнимас і цілує). Я без тебе дурна скотина, без тебе я нічого не варт. — (Паде з лавкою на землю).

ПОСЛІДНА ЯВА.

Куций — (як в першій акті, за лісного чорта, вистрибує підскоком із шпінки і бігає докола сцени): — Гі-гі-гі! Аж любо дивити ся як горівка розбирає сих миршавих людей! Скільки разів захочу, буду наводити отсю памороку. Тепер вони вже на певно у моїй власті. І піде ся пошесть по цілім

світї і буде морочити уми людей, буде вести їх до злочину. — (Копає Івана ногою). — По п'яному і криво присягнеш і підпалиш і убьєш! — (Сміє ся). — Всі покляли ся як барани, хто на плотї, хто в болотї, хто на хати розї, а хто при дорозї. Не дурно ти Марку, відслужував сьому поганому праведникови — (копає знов Івана) — аж три роки за мізерний окравок хлїба. Я зробив тебе богачем а з богацтвом ледарем! Не довго ти потїшиш ся своїми достатками! Легко прийшло, ще легше піде. Разом з горівкою попливе твоє майно! Ще хлїба жебрати станеш, ще будуть тебе люди з під ворїт гонити!... Буду мав чим почванитись перед люцифером. Заки північ ударить, я стану перел ним на обрахунок. Пора в дорозу, спіши Марку! Ти своє діло сповнив! — (Заїса спадає).

Конець.

В СВАТИНИ.

Після легенди Сельми Лягерлеф

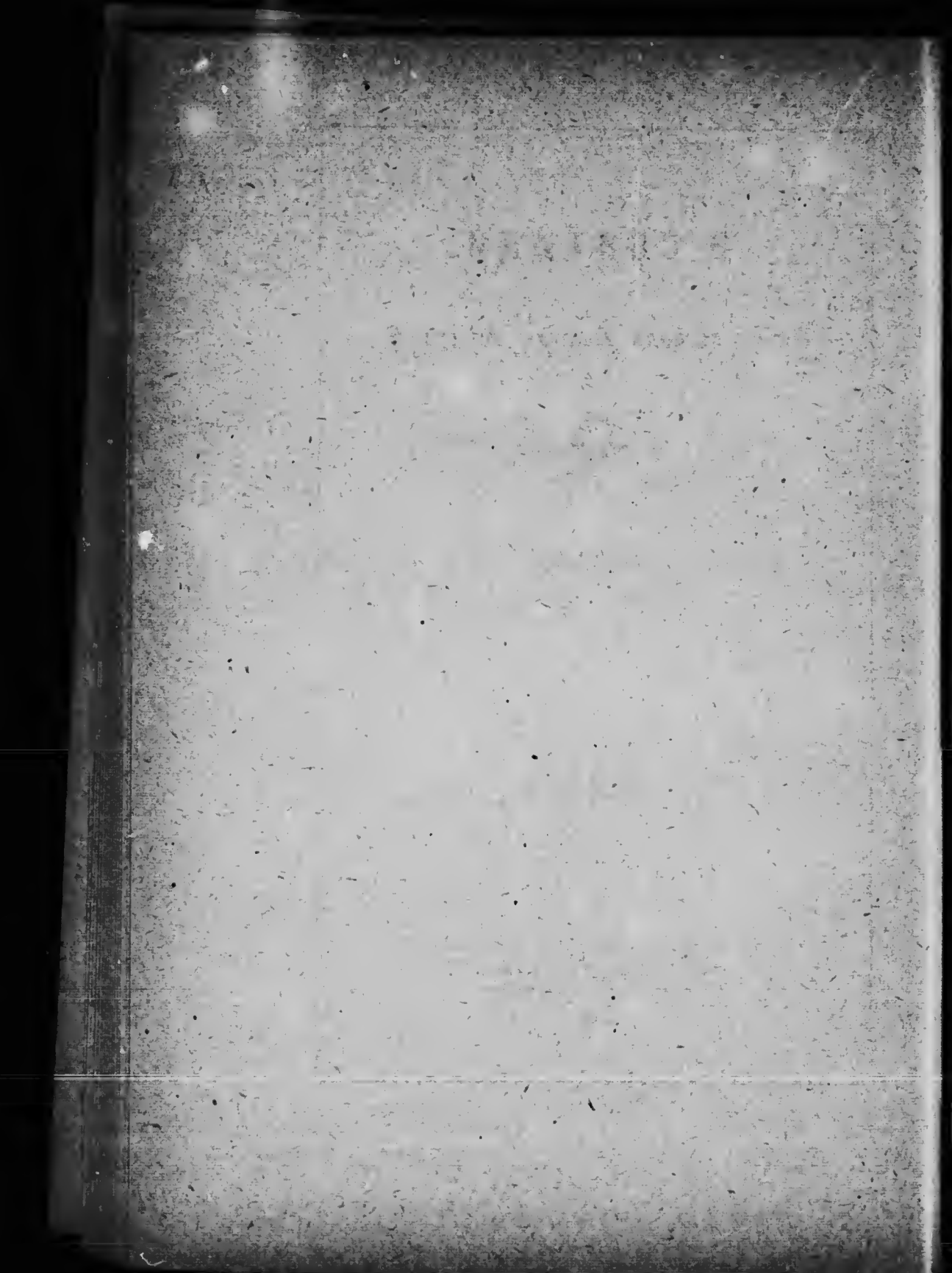

переповів

Т. Л.

УКРАЇНЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА
„УКРАЇНЬКОГО ГОЛОСУ”
ВІННІПЕГ, КАНАДА.
1920.

1. Путники з Назарету.

Давно тому, дуже давно, ходило двоє бідних людей разом із невеличким хлопчиком по єрусалимській святині. Він, згорблений віком старець, з довгою сивою бородою, вона молода жінчина не виспіє 18 літ. Вели за руки може дванадцять літнього хлопчика. А хлопчик сей був на причуд гарний. Його, м'яке мов шовк, русяве волосе спадало довгими кучерями на рамена, а на його личку з під довгих шовкових вій, світило двоє ясних очий, мов дві ясні зірки зпоза легоньких хмар.

Хлопчина був перший раз у святині. Родичі обводили його по всіх усюдах та показували йому всі чуда, яких чимало було в Божім домі. Він бачив довгі ряди прегарних стовпів і золотоковані престоли і святих мужів, що окружені учениками, просвічували їх розум мудростю, якої набули сами довгою працею; бачив архиєрея з блискучими жемчугами на грудях і славні занавіси, ткані в золоті рожі, і великанську спіжову браму, так тяжку, що треба було аж тридцятьоро людей, що-б її зачинити.

Але хлопчина, хоч перший раз отсе був в святині, мало звертав уваги на всі чуда. Мати говорила йому, що нема нічого кращого на світі як отсе, що тепер оглядають його очі. Казала, що багато води уцливе у Йордані, заки будуть знова бачи-

ти отсю красу, бо вони були бідні, а мешкали аж в Назареті, де окрім сумних, брудних вуличок не було що бачити.

І багато иншого розказувала йому мати, та хлопчина не дуже слухав її слів. Його зір блукав кудись, не знати куди. Здавалося, мовби хотів утечи з отсих мурів святині та пограти ся зі своїми ровесниками серед тісних вуличок Назарету.

Але дивне диво. Чим менше звертав хлопчина увагу на окружаючу його красу, тим більше раділи його родичі. Так, щоби він сего не бачив, давали собі німі знаки, а по їх лицях малювало ся чимраз більше вдоволене.

Довго ходили по святині — бо і простора вона була — аж нарешті утомив ся хлопчина. Добра мама пожаліла його.

— За довго ходимо з тобою — сказала — ходи, спічнемо.

Сіла на землю коло одного стовпа, а хлопчина поклав гарну голову на її коліна і незабаром заснув. Ледви що сон замкнув його очи, як мати стала шепотом говорити до свого старенького товариша.

— Ах! Як я бояла ся сеї хвилі, коли він зайде до єрусалимської святині. Я думала, що він уже раз на все полишить ся тут і не схоче вертати домів.

— А мене хибаж не наповняла острахом отся подорож — казав старець. — Бож то різні знаки було видко при його вроди-

нах, а всі вони віщували, що він колись стане на весь світ могучим володарем. Але сказати правду, що іншого можуть дати йому царські достоїнства, як не клопоту і гризоти? Я завжди кажу своє: Йому буде найліпше, як полишить ся теслею в Назареті.

— Здаєсь чи не занадто ми бояли ся — відповіла мати. — Вже від яких пяти літ не обявляли ся ніякі знаки, а й він сам нічого не тямить із того, що діяло ся за його диточих літ. Від якогось часу він став такою дитиною, як і інші його ровесники. Мені видить ся, що Бог вибрав собі кого іншого до сих великих діл, а його полишить таки мені. Впрочім най діє ся Божа воля!

— А я думаю — сказав — старець — що всьо буде добре, як тільки він не довідає ся про ті знаки і чуда, які діяли ся в перших літах його життя.

— Я з ним про се ніколи не говорю — відказала мати — але бою ся, що й без моїх слів стане ся щось такого, що він пізнає, ким він є. Я нічого так не бояла ся, як завести його до святині.

— Бог з тобою, невісто! — перебив старець — Не бій ся! Бачиш прецінь сама, що небезпека вже проминула. Ще троха, а буде знова з нами в Назареті.

— Я найбільше бояла ся отсих законо-учителів — сказала невіста. — А й перел віщунами, що ось там сидять на ро-

гожинах, я мала немало страху. Я думала, що як він тільки зайде до святині, то вони сейчас стануть зі своїх місць, віддадуть йому поклін та оголосять його юдейським царем. І чудна річ, що з них ні один не відгадав, ким є отся дитина, бож такої як вона ще не бачили людські очи.

Замовкла і довгу хвилю гляділа на сплячу дитину.

— Я не в силі порозуміти сего. — говорила дальше. — Я думала, що як він побачить сих судіїв, які сидять у святині і розсуджують людей, сих учителів, які вчать закона, сих священників, які служать Богу, приносячи жертви, то в нім сейчас пробудить ся щось, і він, станувши посеред них, закличе в голос: Тут посеред судіїв, учителів і священників мое місце!

— А хиба се щастє пробувати серед замкнених мурів та отсего ліса стовпів? — відозвав ся старець. — Адже йому сто раз любійше ходити по горбках і левадах Назарета.

— Та йому так добре у нас дома — говорила задумана. — Він такий радий, як може бічи за стадом овець або дивити ся на роботу хлібороба. Ми певно не робили зле, коли хотіли задержати його при собі.

— Та певно, що ні — сказав на се старець. — Хочемо лише заощадити йому

богато різних терпінь і клопотів. — І довго говорили так обоє, аж доки не пробудився хлопчина.

— А що? Правда, що ти вже відпочав. Ну! вставай, бо вже вечір надходить. Нам треба чим борше на майдан, де стоїть розбитий наш намет.

А діяло ся се в найдальшій закутині святини. Хлопчина радо підвів ся з місця, і всі троє подали ся до виходу.

2. Чуда святині.

За кілька хвиль зайшли під старе склепине, що було ще з тих часів, коли перший раз будувала ся святиня. Там стояла величезна коута, спіжова труба, така груба і довга, що подобала радше на стовп, як на трубу. А прецінь була вона зроблена на те, щоби трубити нею, бо її місце було, де треба докладати уста. Стояла позабута усіми. Порох і павутина покрили її цілу так, що з поміж них ледви можна було добачити старинні букви якоїсь написи. Хиба з тисяч літ мусіло минути від хвилі, коли то хтось добував з неї звуки.

Ледви побачив хлопчина отсю трубу, як нараз станув і, не зводячи з неї свого погляду, спитав у найбільшим зачудованню:

— Мамо, що се таке?

— А! Се велика труба, що її назива-

ють Голосом Господа — відповіла мати.
— Нею то трубів Мойсей, коли склику-
вав Ізраїля в пустини. По ній ніхто вже
не в силі добути з неї голосу. А хто зуміє,
сей володіти-ме народами цілого світа.

Розказуючи се, усміхнула ся мати,
бо думала що се старинна билиця. Але
хлопчина стояв довго при отсій дивній
трубі, так, що аж треба було його клика-
ти, бо з усього, що бачив у святини, ся
труба була першою, що йому справді подо-
бала ся. З усіх боків оглядав її, і як би не
мати, то Бог знав, як довго був би оставав
при ній.

Пішли далше а за яку хвилину зайшли
на одно подвірє святині. Подвірє кінчило
ся бездонною пропастю. Коли цар Соломон
будував святиню, не казав її засипати і не
дозволив ані огородити її, ані кинути через
неї мосту. Замість мосту лучила її береги
довга на кілька ліктів, лисуча, сталева по-
перечка, мовби довгий різак, звернена віс-
трем до гори. І багато минуло літ, а остра по-
перечка висіла над пропастю. Ржа переїла
сталь, а оба кінці ледви тримали ся берегів.
Коли хто тільки троха швидше йшов по-
двірєм, то поперечка дріжала так, що зда-
вало ся, що ось-ось розломить ся, і заржа-
вілі її кусні попадуть у бездонну пропасть.

Коли мати хотіла бічним виходом ви-
вести хлопчину з подвір'я, він задержав ся
над пропастю, а показуючи своєю дрібною

ручкою, запитав:

— А се що за дивний міст?

— Е! Його кинув Соломон через отсю пропасть. Люди називають його дорогою до Раю, бо кажуть, що коли хто зуміє перейти по отсій дрижачій поперечці на другий бік, сей на певно дістане ся до раю. А треба знати, що вістре сеї поперечки є тонше чим промінь сонічного світла. — І знов усмінулася ся мати і хотіла йти дальше. Але хлопчина стояв на місци і дивив ся на сей чудний міст, так що треба було аж кликати його.

На голос матери пішов дальше, але з його грудий добував ся тяжкий стогін, що мати не показала йому сих чудних річий скорше, коли ще було доволі часу, щоби їм приглянути ся.

Стали йти скорше, не задержуючи ся нігде, аж доки не дійшли до послідного притвора святиці, в котрім стояло пять рядів величезних стовпів. Поза рядами, в самім куті притвора, стояли окремо два стовпи з чорного мрамора, а стояли так близько один коло другого, що між ними ледви можна було перетягнути тонку соломку. З давен давна стояли вони. А були гарнійші від усіх інших. Їх наголовки були богато різблені, а довкола них тягнув ся вінок із чудових звірячих голов, викованих у мраморі. Та хоч ті два стовпи були красні від усіх, то на інших не було тільки слідів знищеня, що на них. Не тільки що самі стовпи були попука-

ні і мовби повітирані зі всіх боків, але навіть поміст довкола них був так видоптаний, що аж ями поробили ся. Знатъ не один раз ступала тудя людська нога.

І знова зупинив ся хлопчина, побачивши чорні стовпи, і звертаючи свої ясні очи до матери, спитав:

— А се що за стовпи?

А мати відповіла: Сі стовпи привіз із Халдеї ще праотець Авраам і назвав їх Воротами Правди. Хто зможе протиснути ся поміж них, сей є праведником і не має на своїй совісти ні найменшого гріха.

Почувши таке, стануло хлопця проти стовпів і вдивляло ся в них довго-довго.

— Чейже не схочеш трібувати протиснути ся поміж ними — сказала мати зі сміхом. — Бачиш, як довкола видоптали поміст. Чимало було таких, що хотіли перетиснути ся, але ні одному з них не повело ся. Але спішим ся, бо ось чути вже лоскіт спіжової брами, яку зачинають рамена трицяти сильних мужів.

В сам час вийшли зі святині. За ними з гуком зачилено спіжову браму. За хвилило прийшли на майдан. де разом з иншими розбили свій намет. Коло намета нас ся їх верблюдо.

III. Воротя Правди.

Цілу ніч перевів хлопчина безсонно. Не міг заснути, бо гадки так і росм наліта-

ли його. Все думав то про Ворота Правди, то про міст до Раю, то про Голос Господа. Адже ніколи не бачив таких чудних річій. Вже й засвітало, а хлопчина ні на хвилину не замкнув очий.

Сьогодні вже мали вертати домів. Роботи було доволі. Треба було і річи позбирати, і звинути намет і поскладати всьо на верблюда. Мали вертати не сами, а з своїми і сусідами. В гурті якось веселіше відбувати довгу дорогу.

Ще не зішло сонце, як на майдані заріло ся людьми. Кождий складав свої річи. Зробила ся метушня. Серед такої глоти і робота не йшла спірно. Годі було доглянути всього.

Хлопчина не помагав у роботі. Довкола него глота, гамір, метушня, а він сидів на бочці і роздумував про ті чудні річи, які вчора бачив в святині.

Нараз майнула йому гадка. — А як-би так побічи до святині і ще раз поглянути на них? Часу доволі. Робота що-йно почала ся. Більша часть путників ще й не позвивала своїх наметів, а декотрі ще не прокинули ся зі сну. Піти тільки на хвилину, подивити ся і чим скорше вернути назад. Ніхто й не запримітить, а він і так не помагає в роботі. Ліпше піти, як сидіти дармо.

І не кажучи ні слова, мерщій побіг до святині. — Пощо говорити матері, куда він іде, прецінь верне ся за хвилину.

І не кажучи ні слова, мерщій побіг до святині, перейшов довгі кам'яні сходи і ввійшов до притвора, де стояли мраморні стовпи. Ледви глянув на них а вже його очі заясніли незвичайною радістю. Ось на поміст і вдивляв ся в них раз-враз. Пригадав собі слова матери, що хто з'уміє перетиснути ся між ними, є праведником і не має ні найменшого гріха на своїй свідомості.

— Справді — думав — я не бачив ще чуднішої річи. Яке було би то щастє перетиснути ся між ними. — Але стовпи стояли так близько коло себе, що всякі зусилля не придали би ся на нічо.

Сидів так може з годину, хоч думав, що минула ледви одна хвилина, як увійшов до притвора.

І лучило ся, що в притворі, де сидів хлопчина, зібрали ся судії Тайвиської Ради, щоби судити й рішати справи. Людей було повно. Одні жалували ся, що їм переорано межі, другі, що їм закрали вівці і хитро поперезначували своїми знаками, інші обжаловували довжників, що не хотіли платити довгів.

В тім надійшов богач, прибраний в дорогоцінну, багрянчу одіж, і привів із собою білну вдову, котра мала йому завинити малий довг. Вдова плакала в голос, кажучи, що вона богачеві нічого не винна. Вона вже раз віддала свій довг, а богач хоче, щоби вдруге заплатила. Вона сего не може

зробити, бо не має звідки. Коли суді присудять заплатити довг удруге, то буде мусіла свої доньки запродати богачеві в неволю.

Судя, що займав перше місце між всіма, звернув ся до богача і спитав: А можеш ти присягнути, що отся жінка не заплатила тобі довгу?

Богач відповів: Пана! я прецінь чоловік багатий! Пощо-б мені тягати ся з отсею жінкою, якби я не мав права? Мені чейже не ходить о сі малі гроші. У мене гроший доволі. Мені йде о правду. Клянусь отсими Воротами Правди, що правдою є, що не віддала мені довгу.

Почувши таку клягьбу, суді увірили богачеві і видали засуд, щоби вдова свої доньки віддала богачеві в неволю.

Хлопчина, що сидів недалеко, чув сей страшний засуд і подумав: Якби то було добре, коли би хто зумів перетиснути ся Воротами Правди. Богач певно присяг криво. Як мені жалко бідної вдови, що мусить віддати свої доньки в неволю.

І не надумуючи ся довго, встав із помосту, на котрім доси сидів, підійшов до стовпів і глянув у щілину, котрою ледви можна було перетягнути тонку соломку. — Ах, се не можливо — подумав.

Тяжкий сум заляг його серце. Не думав про се, що чоловік, котрий зуміє перейти Ворота Правди, є праведником віль-

ним від всякого гріха. Він хотів лише помстити бідній вдові. Йому так дуже було її жалко. Підняв рамена до гори і дрібні свої ручки зблизив до щілини, неначе хотів би дві ступи розсунути стовп.

В той час всі люди, що були в притворі, глянули на Ворота Правди.

У притворі розлягся наче глухий гук грому. Старинне склепіння захиталося, а оба мраморні стовпи Воріт Правди відсунулися один від другого, полишаючи тільки місце між собою, що дрібне тіло дитини могло легко пересунутися на другий бік.

Остовпіли судії, остовпів увесь зібраний наряд, і з німим подивом гляділи на хлопчину, що зробив чудо, якого доси не зробив ніхто. Мертва тишина залягла притвор; ніхто не важився промовити. Перший опамятався найстарший судія і став кликати, щоби спіймати богача і привести перед суд. А коли сей, переляканий нечуваною подією, станув перед судом, судії видали засуд, що ціле майно богача має дістати бідна вдова, бо він посмів зложити в святенни криву присягу.

По засуді всі присутні стали допитувати ся за хлопцем, що перейшов Ворота Правди. Гляділи всюда по притворі, але його не було нігде.

IV. Міст до Раю.

— Що-ж стало ся з хлопцем?

Ледви розступилися стовпи, і він побачив вільний перехід перед собою, наче пробудився з глибокого сну і пригадав собі, що родичі мусять ждати на него. Він перейшов поміж стовпами і подумав собі: Треба мені чим скоше вертати домів. — і на гадку не приходило йому, що він біля Воріт Правди пересидів більше як годину.

Думав, що ледви минуло кілька хвиль, як увійшов до притвора, тож і доволі має ще часу, щоби поглянути і на Міст до Раю.

Незамітно перетиснув ся між товпою, що прислухувала ся справедливому засудови і обступила бідну вдову, яка зі сльезами в очах дякувала судіям і побіг до Моста Раю, що лежав над пропастю в подальшій часті святині.

Глянув на остру поперечку, що лучила оба береги пропасти, і пригадав собі, що хто з'уміє перейти нею, сей на певно дістане ся до раю. А коли думав, здавало ся йому, що отсе найчудніша річ, яку бачив у святині.

Сів над берегом пропасти і став приглядати ся чудній поперечці. Сидів мовчки роздумуючи, як великим щастем мусять бути дістати ся до раю. Як дуже бажав він перейти отсим мостом. Але годі! Ніколи чоловік не докаже сего!

Минуло зо дві години, а він заєдно роздумував, не догадуючи ся навіть, що вже тільки минуло часу.

На подвір'ю, що кінчило ся сею бездонною пропастю з Мостом до Раю, стояв великий жертвенник. Довкола него стояли священники, прибрані в довгі, білі одежі. Вони стерегли святого вогню і приносили жертви. Саме тогди було там багато людей, що принесли свої жертви, а довкола них товпив ся нрід, що приглядав ся святим обрядам.

В тім увійшов на подвір'є старий чоловік. Він приносив на жертву ягнятко. Але ягнятко було мале і худе, а до того ще й покусане псом так, що на його боці виділа кровава рана. Він приступив до жертвника і просив священників, щоби дозволили йому принести його ягня, в жертву. Але священники, побачивши ягня, не хотіли дозволити. Казали, що не годить ся приносити в жертву худого й покусаного ягняти. Старець просив зі сльозами в очах, щоби прийняли жертву, бо отсе в дома лежить смертельно хорий його син, а він не має нічого інг'ого, що міг би принести в жертву за його здоровле.

— Змилосердіть ся і прийміть отсе ягня в жертву — просив він священників — а то Бог не вислухає моїх молитов, і мій син умре.

Священик відповів: Мені справді жалъ тебе але закон не позваляе приносити в жертву покалічених звірят. Сповнене твоєї про-

сьби є так неможливе, як неможливе є перейти отсим Мостом до Раю.

А наш хлопчина ситів недалеко і чув цілу їх розмову. Він подумав: Яка то шкода, що ніхто не може перейти отсим мостом. Хто знає, чи не подужав би син, наколи би священики дозволили бідному батькови привести в жертву покусане ягня.

Старий чоловік, побачивши, що його просьба нічо не pomoже, відходив у розпуці, несучи на руках худе ягнятко. Побачивши сего, встав наш хлопчина зі свого місця, підійшов над саму пропасть і поставив ногу на хиткій попереці. Хотів перейти, але не тому, щоби бути певним, що дістане ся до раю, а тому, щоби помочи бідному батькови.

Але не мав відваги йти дальше. — Ні, се не можливо — думав. — Міст такий старий і так дуже переїла його ржа, що він певно не витримає. А гадки його раз-враз линули за бідним батьком, котрого син дома конав.

Знов поставив ногу на попереці. В тім почув, що вона перестала хитати ся, що на ній сильно опирає ся його нога. Зробив перший крок наперед. Здавало ся йому, що воздух підтримує його і не дає йому впасти у пропасть. Він уносив його неначе птаха, що розтягнув свої крила.

І йшла дитина по острій попереці, а вона звенїла голосним, милим звуком. По-

чув се оден із тих, що стояли на подвір'ю, і обернув ся до пропасти. А коли побачив хлопчину, як він неначе завис у воздуху, крикнув голосно зі страху, а всі присутні звернули свої голови і зацікавилися з подиву, побачивши, як малий хлопчина певним ходом іде по острій поперечці.

Перший отямив ся священик, що не хотів прийняти в жертву покусаного ягнятка. Він післав слугу, щоби привів бідного чоловіка. А коли сей зачудований станув коло жертівника сказав священик: Бог зробив чудо і сим об'явив нам, що хоче прийняти твою жертву. Дай ягня, ми жертвуємо його за здоров'я твого сина.

Коли жертва скінчила ся, стали всі питати про хлопчину, що перейшов через Міст до Раю. Але дармо шукали його. Ніхто не бачив, куди він подів ся.

5. Голос Господа.

А хлопчина ледви станув ногою на другім березі пропасти, як зараз пригадав собі родичів. Він не знав, що вже минув ранок і полудне. — Треба чим скорше вертати — подумав собі — щоби родичі не потребували ждати на мене. Ще тільки погляну на Голос Господа і сейчас верну на майдан.

Тихо перетиснув ся між товпою, що приглядала ся обрядам жертви, і не помітивши нікого, побіг в напрямі, де стояла спі-

жова труба, що звала ся Голосом Господи. А коли поглянув і пригадав собі, що хто з'у-міє затрубити нею, володти-ме народами ці-лого світа, то знова подумав собі, що ще ні-коли не бачив чуднішої річи, як отся.

Сів на помості і не міг відірвати очий від дивної труби. Чув у своїм серци, що не-ма нічого кращого, як заволодити народа-ми світа.

Як дуже бажав він затрубити нею. Так що ж? знав що се не можливо. Тож навіть не зближав ся до дивної труби. І минала го-дина за годиною, а хлопчина й не догадав ся, що він так довго сидить на отсім місци.

В тім самім хоромі, де стояв Голос Го-спода, сидів святий муж і вчив своїх учени-ків. Нарез звернув ся він до одного з колод-ців, що сидів йому коло ніг, і назвав його обманцем. Пізнав святий муж, що молодець не є Ізраїльтянином. Питав отже його чому під ложним іменем закрив ся між його уче-ників.

Тоді підіє ся поганський молодець і сказав, що він приходить з далскої країни і не жалувал трудів, щоби тільки почути голос правдивої мудрости і пізнати науку о однім правдивім Бозі.

— Я сох із турн за правдивсю наукою — говорив він — але я знав, що ти не приймеш мене між своїх учеників, коли ді-знаєш ся, що я поганин. Тож я сказав не

правду, щоби заспокоїти свою жадобу знання. Благаю тебе! Позволь мені покласти ся твоїм учеником.

На ті слова зірвав ся святий муж зі свого місця і простягнувши руки до неба, сказав:

— Як ніхто із умерлих не встане і не затрубить трубою, що називає ся Голосом Господа, так і ти ніколи не полишиш ся моїм учеником. Навіть не вільно тобі бути в святини, бо ти поганин. Утікай чим скорше, бо мої ученики кинуть ся і розірвуть тебе в кусні. Твоя присутність безчестить святиню.

А мслодець не рушав ся з місця, тільки промовив рішучим голосом:

— Не відійду відся, бо нігде не найде моя душа правдивого корму. Радше умру у твоїх ніг.

Ледви скінчив говорити, як ученики святого мужа кинули ся, щоби його вигнати зі святого місця. А коли не хотів уступити, кинули його на поміст — ще хвиля, а тяжкі смертні удари могли впасти на його голову. А наш малий хлопчина сидів близько, бачив усе і чув цілу суверечку.

— Справді се за надто строго — подумав собі. — Як дуже бажав би я затрубити в спіжову трубу. Тоді сповнило би ся горяче бажанє молодця

Встав із місця і положив свою долоню

на трубі. Не думав про те, що хто век за-
трубить, стане володарем цілого світа. Він
хотів тільки помочі бідному поганському
молодцеві, хотів уратувати йому жите та
заспокоїти його душевне бажанє. Дрібними
ручками обіймив трубу трубу і намагався
піднести її. Нараз почув, що вона сама під-
носиться до його уст. Ледви раз легко ві-
підгнув, як з труби добувся сильний звук.
Що гомоном розлягся по цілій святині.

На сей звук всі обернулися і побачили
що мале хлопа тримає трубу при своїх у-
стах і добуває з неї голос, який потрясає
підвалинами цілої святині. На сей вид опа-
ли піднесені руки учеників, що грозили
смертю поганському молодцеві, а святий
муж промовив торжественним голосом:

— Встань і ходи на своє місце. Бог
зробив чудо, і з него пізнав я, що є Його
воля, щоб ти пізнав святу науку.

VI. Поворот домів.

Надходив вечір, а сонце не висше як
в хлопа стояло над овидом. Двоє людей
скорим ходом спішило дорогою до Єрусали-
ма. Се ті самі, що вчєра обводили гарного
хлєпчика по святині. На їх лиця видно бу-
ло тривогу і несупокій. До людей, яких
звєстрічали на дорозі, говорили вони:

— Ми згубили нашу дитину. Ми ду-
мали, що він йде разом із сусїдами, але

ніхто з них не бачив його. Може хто з вас бачив де невеличкого, русавого хлопця? — А ті, що вертали з Єрусалима, казали:

— Ні ми не бачили вашого сина. Ми були в святині та бачили там чудну дитину. Був се хлопчина гарний наче ангел. Він перейшов Ворота Правди. Але вашого хлопця ми не бачили.

Ї вже хотіли подрібно розказувати цілу подію, але засумовані родичі не мали часу слухати їх.

Йшли далше і зустріли знова гурт людей, що вертали з Єрусалима. Стали і їх питати, чи не бачили де хлопчика, а вони почали розказувати їм про дитину, що подобала на висланця неба і перейшла Мостом до Раю.

Але родичі навіть не хотіли слухати їх і чим скорше поспішили до міста.

Довго ходили по вулицях і питали людей, але ніхто не вмів їм нічого сказати про їх хлопця.

Вкінці зайшли до святині. Засумована жінка сказала: Коли ми зайшли аж тут, то ходім подивити ся на дитину, про котру розказували, що зійшла з неба.

Ввійшли до святині і питали, де можуть побачити сю дитину. Їм відповіли:

— Ідть там де святі мужі сидять зі своїми учениками. Там побачите її. Старий посадив її поруч себе і шпідкують її пита-

ня, а вона їм відповідає, і всі подавляють її мудрість.

А нарід товпою заляг ходори святині, щоби хоть побачити того, що з умів піднести до своїх уст Голос Господа світа.

З трудом перетиснули ся родичі між збитою товпою людей і побачили, що хлопчина, який сидить між мудрцями, се їх дитина. Жінка, пізнавши її голос, почала плакати. А хлопчина, що сидів між книжниками, почув зараз її плач і пізнав, що се плаче його мати. Встав скоро зі свого місця і побіг до неї. Вона взяла його на руки і разом зі старцем вийшли зі святині.

Йшли скоро, а мати не переставала плакати.

— Мамуню, чого ти плачеш? — питав хлопчина. — Я-ж прецінь сейчас прибіг до тебе, коли йно почув твій голос.

— Як мені не плакати сиңу? — сказала мати. — Я думала, що ти вже пропав для нас.

Вийшли за місто. Темна ніч залягла о-вид, а мати раз-враз плакала.

— Мамуню, чого плачеш? — питала знова дитина. — Я не знав, що вже мивув день. Мені здавало ся, що то ще ранок. Я зараз прибіг до тебе, як тільки почув твій плач.

Мати відповіла: Як мені не плакати? Я цілий день шукала тебе і думала, що ти

вже пропав мені.

Йшли цілу ніч, а мати на хвили не перестала плакати. Вже почало зорити, а дитина знова питала:

— Мамуню чого плачеш? Я не бажав слави. То Бог дозволив мені зробити чудо, бо хотів помочти трем бідним людям.

— Сину мій — сказала мати — я плачу, бо ти таки пропав для мене. Ти вже ніколи не будеш моїм... Твоею цілю буде Правда, твоїм бажанєм Рай, а твоя Любов обійме всіх бідних і нещасних людей на світі.

КОНЕЦЬ.

**В КНИГАРНІ „ УНР. ГОЛОСУ” МІЖ ИН-
ШИМИ Є ДО НАБУТЯ ОТСТ КНИЖКИ:**

Незвичайні Пригоди Матія Сандорфа.	\$2.80
оправлена	3.50
Для Домашнього Огнища	.80ц.
оправлена	1.40
Сорок Тисяч Миль Під Водою	1.00
оправлена	1.25
Грішники	80ц.
Соняшний промінь	80ц.
оправлена	1.10
Кайдашева Сім'я	60ц.
оправлена	90ц.
Єзуїтська Преподобниця	25ц.
Борці За Правду	50ц.
Суд Чотирох	40ц.
Тайни Цісарської Родини	50ц.
Спартак	30ц.
Запорозьська Слава	50ц.
Камінна Душа	1.50
оправлена	1.75
Відвдячив ся	1.00
оправлена	1.50
З Ласки Родини (оправлена)	2.00
Козацька Пімства	35ц.
На Стрічу Сонцю Золотому	50ц.

Крім сих книжок можна дістати взагалі всі укр. книжки. — Пишіть за каталогом, який висилаєть ся даром.

UKRAINIAN VOICE

BOX 3626, — — — WINNIPEG, MAN.

ЩИРО-НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

СЕ ДІЯСНИЙ

Приятель Кожного Чоловіка!

Канад. Українці мають одну таку часопись п. з.:

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС”

яка виходить що тижня у Вінніпегу, в Манітобі, на 16 — 20 сторін і коштує тепер \$3.50 на рік. Ця газета є тому найбільшою, що від самого початку заснована аж до тепер обстоювала за справедливістю і пошаною людських прав, чим зодержала собі найбільше число передплатників, а чим не може повеличати ся жадна инша українська часопись ні в Канаді, ні в Америці. Система сеї часописі є така, що зі зростом числа передплатників побільшуєть ся також і обем часописі, тому й ви, стаючи передплатником сеї газети тисячам побільшаєте її і помагаєте ширити просвіту.

„Український Голос” видаєть ся не для марного зиску, а для доборювання темноти і піднесення просвіти та доброти серед Українців на американськїм континенті.

ДЛЯ ВЛАСНОГО ПЕРЕКОНАННЯ,

як ви ще не є передплатником „У. Голосу”, зажадайте оказових чисел сеї часописі так для себе як і для своїх знакомих. Порівнявши тоді „У. Голос” з иншими часописями, ви побачите, що він дає найбільше матеріалу до читання, поміщує найновіші вісти з широкого світа, подає поучаючі статі на ріжні теми, а не менше і гарні оповідання.

Кожному Українцеві потрібна добра часопись, тому ви не зробите помилки, як без дальшого відкладання зашлете цілорічну передплату на адресу:

UKRAINIAN VOICE

Box 3626,

Winnipeg, Man.

Canada.

